

Varga Károly

(1924–2002)

Kedves Károly!

Néhány hete még arról beszélgettünk, hogy hogyan készülünk a jövő évi munkáinkra, a reaktorvizsgálatok elvégzésére. Azt vitattuk, hogyan tudjuk szerény lehetőségeinkkel munkánkkal támogatni a reaktorbiztonságot, és még mit kell megvalósítanunk ahhoz, hogy megfeleljünk a

követelményeknek. Sajnos, nagy-nagy bánatomra, együtt már nem indulhatunk el a hatos úton dél felé.

Búcsúzom a közvetlen munkatársaid és mindazok nevében, akikkel csaknem hat évtizedes munkáséleted során együtt igyekeztél az újat, a jobbnak tűnő tudományos és technikai megoldásokat megismertetni, elterjeszteni és alkalmazni a gyakorlatban. Búcsúzom a hazai és a nemzetközi nukleáris család nevében, amelynek számottevő tagja voltál.

Tisztelt Gyászoló Gyülekezet!

Varga Károly Kiskunhalason született 1924-ben. Közvetlenül a háború után, 1946-ban lett fizikus a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen. Első munkahelye is az egyetemen volt, a nemzetközi híró Szalai Sándor professzor mellett.

Ezt követően a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézetben, a mágneses és a szeizmikus kutatások terén szerzett gyakorlatot és szakmai nevet. Ennek eredményeként 1951-ben kezdeményezte az uránérc-kutatást és a munkák irányításában is részt vett.

A Magyar Tudományos Akadémia Méréstechnikai Intézetében, az atomenergia békés célú hasznosítása program keretében 1954-ben indult a radioaktív izotópok gyakorlati, ipari célú alkalmazása. Ő vezette az ipari radiológiai vizsgálatokat. E munkájának eredményeként létrehozta és 1956–1966 között vezette a Csepel Vas- és Fémművek Központi Anyagvizsgáló Osztály Radioizotóp Laboratóriumát. Irányítása mellett szakmailag és létszámában is komoly csapat munkálkodott a radiológiai vizsgálat, az izotópos mérés- és nyomjelzés technika, az aktivációs analízis gyakorlati felhasználása feltételeinek megteremtésén és mindennapos alkalmazásán.

A radioaktív anyagok, az atomfizikai eljárások ipari célú, automatizált alkalmazásának tanulmányozása, kutatása terén számottevő eredményeket ért el. A Rá jellemző aktivitással vett részt a hazai és a nemzetközi tudományos és műszaki közéletben. Számos cikk, nemzetközi konferencián tartott előadás kapcsolódik munkásságához.

Eredményeit a Munka Erdemrend arany fokozata kitüntetéssel ismerték el 1961 márciusában. Mint a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség szakértője, 1963/64-ben az egyiptomi kormány tanácsadójaként segítette a radioaktív izotópok kutatási és alkalmazási feltételeinek a megteremtését Egyiptomban.

A Magyar Tudományos Akadémia Izotóp Intézetében 1968-tól a Tudományos Szolgáltatási Irodát vezette, amely a radioaktív izotópok gyakorlati alkalmazásának tudományos, műszaki, szerződéskötési és pénzügyi szervezése széles körű kitekintéssel és szolgáltatást jelentett számára.

Ez követően, 1979-ben, a biztonságtechnikai, az ún. safeguards feladatokhoz kapcsolódó fejlesztésekben vett részt. Ekkor kezdett foglalkozni víz alatti tárgyak optikai megfigyelésével, a vizuális ellenőrzés eszközének kifejlesztésével. E munkálkodásának eredménye a Hungarian Underwater Telescope, a kukucska, ahogy egyik kedvenc technikai gyermekét nevezte. A kukucskával először atomreaktorok kiégett fűtőelemei azonosító számainak leolvasása, majd a berendezés anyagvizsgálata volt az elérendő cél, azért, hogy a radioaktívvá vált reaktoralkatrészek állapotát, esetleges meghibásodását biztonságos körülmények között lehessen ellenőrizni, felderíteni. 1992-től a személyéhez kötődő Atomtechnikai Kft. szolgálja ennek az unikális teljesítményt nyújtó vizuális anyagvizsgáló berendezésnek a nukleáris területen való alkalmazását. A kukucska, Ausztrálián kívül, minden földrészen megjelent. Charles vitte, terjesztette a nukleáris területen a felderítést, a biztonságot szolgáló eljárást és eszközt. A kukucska optikai teljesítménye ma is csúcsonk számít a világban.

Az utóbbi években, 76 évesen, azon kezdett el munkálkodni, hogy az Európai Unióban, már a belépésünk előtt legyenek ismertek a nukleáris terület hazai kutatási és gyakorlati eredményei, amelyek elsősorban Pakson születtek. Ezen iparkodása is eredményt hozott. Az EU nukleáris adatbázisában – elsősorban az Ő szorgoskodásának köszönhetően – már csaknem hatvan sikeres magyar programról található beszámoló.

Az legutóbbi reaktorvizsgálatkor már hetvennyolcadik évében járt. Ekkor, előbb is, gyakran hangzott, hogy szolgálni kell azt a közösséget, amelyben élünk, amelyhez tartozónak tekintjük magunkat. Ő ezt tette, élete utolsó pillanatáig.

Kedves Károly! Sokunknak kimondhatatlanul hiányozni fogsz! Emlékedet őrizve búcsúzom, búcsúzunk Tőled. Nyugodj békében!

Csőke Antal